

פרוטוקול ישיבת הוועדה הארצית לתכנון ולבניה של תשתיות לאומיות מספר

09/2020

פרטי הישיבה	
ישיבה מספר:	09/2020 - מליאת הוועדה
תאריך:	יום שני, 11 במאי 2020 (י"ז באייר התש"פ)
שעה:	10:00-13:30
מקום:	באמצעות מערכת חיבור מרחוק

פרטי הישיבה:	
נושא מס' 1:	מתקנים להשבת אנרגיה מפסולת – הצגת הנושא והליך בחינת החלופות
נושא מס' 2:	תת"ל 106 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – חיריה דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77 בחוק
נושא מס' 3:	תת"ל 113 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – מורשה דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77-78 בחוק
נושא מס' 4:	תת"ל 114 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – אשדוד דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77-78 בחוק
נושא מס' 5:	תת"ל 75 – שדה תעופה ראש פינה/מחניים תיקון החלטה/ דיון העברה להערות והשגות (דיון פנימי)

#	נושא על סדר היום
1	מתקנים להשבת אנרגיה מפסולת – הצגת הנושא והליך בחינת החלופות
חברי ועדה נוכחים:	זאב בילסקי - יו"ר הוועדה לתשתיות לאומיות נאוה אלינסקי-רדאעי - מתכנתת הות"ל נחום זאב פלד - נציג ציבור עפר לרנר - נציג ארגון העוסק בנושאי חברה ורווחה דרור בוימל - ארגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה חגית ברנר - משרד החקלאות אמיר פולברמכר - משרד האנרגיה עמית שטאובר - משרד האוצר אילה גלדמן - המשרד להגנת הסביבה אילנה טלר - משרד הבריאות (משקיף) אלי אסקוזידו- שלטון מקומי איל רוסו - רשות מקרקעי ישראל יונתן חוברה - משרד ראש הממשלה אורנה להמן - משרד התחבורה מיכל אריאל - משרד הביטחון
חברי ועדה חסרים:	מרדכי כהן/ אלעד לב/ יונתן בר סימן טוב/ כרמית פנטון/פאיז חנא/בועז יוסף, משרד הפנים ורד סלומון ממך/ אינה טבק/ שולמית גרטל/ חיים ליברמן, משרד הבינוי והשיכון שלומי הייזלר/ יערה למברגר קינר/ רני נויבואר, משרד המשפטים
צוות ות"ל נוכחים:	ליאת דופור דרור - סגנית מתכנתת הות"ל יעל אדורם - יועמ"ש ליטל ידן - ראש צוות תכנון אורית ניר - ראש צוות סביבה אבי מושל - יועץ איכות אויר אפרת ויסלר - מזכירת הוועדה ויקי ודובין - מרכזת פרויקטים

זינה פרפליצין – מנהלת תחום, אגף בכיר לתכנון ארצי
איריס קשמן – אדריכלית המחוז, מחוז תל אביב
יואב להב - ראש תחום תשתיות, מחוז תל אביב
טל פודים - סגן מתכנן - פרויקטים לאומיים, מחוז דרום
אורי דביר - רפרנט תכנון והגנת סביבה, אגף תקציבים, משרד האוצר
עודד נצר - ראש אגף השבת אנרגיה, המשרד להגנת הסביבה
חמי שטורמן - מתכנן מחוז-תל אביב, המשרד להגנת הסביבה
דן בית דין – מחוז תל-אביב, המשרד להגנת הסביבה
טל פרי - מחוז ירושלים, המשרד להגנת הסביבה
אסף יזדי - יועץ למנכ"ל הגנת הסביבה
חני דודי - משרד התחבורה
אליאנא סובול - ס. מנהלת אגף איכות הסביבה, עיריית פתח תקווה
משה שמרלר - מנהל אגף תכנון עיר, פתח תקווה
אבי גרובר – ראש העיר, רמת השרון
עירית טלמור – מהנדסת העיר, רמת השרון
כרמית קניסברג - מנהלת מחלקת תכנון, רמת השרון
נטע זיו - חברת מועצה ומחזיקת תיק הסביבה, רמת השרון
טל שוחט - עו"ד, משרד גרוס, רמת השרון
גור טננבאום – עו"ד, משרד גרוס, רמת השרון
ירון הרמן - עו"ד, משרד גרוס, מייצג רמת השרון
דנה פולק אורן – תושבת רמת השרון
דרור נחמיאס – יועץ סביבה לעיריית רמת השרון, חברת אדמה
ישעיהו בראור – יועץ לעיריית רמת השרון, חברת אדמה
אביעם גפני – יו"ר הוועדה החקלאית, רמת השרון
ורד אליקים פרידמן - מנהלת מחלקת תכנון עיר הוד השרון
היאלי מרקו - מתכנתת, היחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון
שלומית דוטן גיסין - נציגת פארק אריאל שרון
בועז קידר – תכנון בר קיימא, מנהל הנדסה, עיריית תל אביב - יפו
ארנון מצר - סגן מנהל אגף סביבה עמק יזרעאל
שמעון קצנלסון – סגן ראש עיריית אשדוד
נריה דולב - מנהל אגף תכנון, עיריית אשדוד
רויטל גולדשמיד - מרכז מחקר סביבתי חיפה
גיל ליבנה – מנכ"ל איגוד ערים דן לתברואה
עמוס רבין – גזבר איגוד ערים דן לתברואה
יפתח ענבר - מהנדס איגוד ערים דן לתברואה
איתי חגי - אגף החשב הכללי
דבוצי שפנר - רש"ת
יעל ארז – חטיבת מבצעים, רש"ת
שחר ניצן – חברת חשמל
ולדימיר גולדמן - חברת החשמל
שירה בנארי - רשות הטבע והגנים
אפרת קניגסברג – רשות המים
עליזה הרשושנים - מקורות
יובל ארבל - רכז ים וקשרי ממשל, עמותת צלול
חיה ארז - יועמ"ש עמותת צלול
טל תעסה - חברה בוועד המנהל של אזרחים למען אויר נקי
יעל ישראל – ירוק עכשיו
עפר בוגין – מנכ"ל גרין נט
עמיעד לפידות – אדם טבע ודין
מיכל איתן, – גאופרוספקט
שרון כהן גאופרוספקט
שלמה פרארנו – גאופרוספקט
מתן אוריאן - יועץ תעופתי חברת AGL, מטעם גאופרוספקט
דניאל אלון
דרור להב
נטלי ליבנה
רועי קובוסקי

נוכחים
: נוספים

רקע:

במטרה לצמצם את היקף ההטמנה של פסולת עירונית שאינה ניתנת למחזור, ובכך למנוע בזבוז וזיהום של משאבי קרקע, הכין המשרד להגנת הסביבה מסמך מדיניות בנושא קידום מתקנים להשבת אנרגיה מפסולת עירונית (מתקנים תרמיים). המסמך מתאר את המצב הקיים, את יעדי המשרד לטיפול בפסולת ואת הצורך במתקנים בפריסה ארצית בשנות יעד (סה"כ 5 אתרים). המסמך אושר על ידי המועצה הארצית לתכנון ובניה בישיבה מיום 2.1.18.

מדובר בטכנולוגיה נפוצה בעולם המפותח לטיפול בפסולת, ומתקנים מסוג זה קיימים במרכזי ערים או בסמיכות להן ברחבי אירופה. על פי יעדי המשרד להגנת הסביבה, בשנת 2030, 51% מן הפסולת תמוחזר, 26% בלבד תועבר להטמנה ו-23% מן הפסולת תטופל במתקנים להשבת פסולת לאנרגיה. עד שנת 2040, 55% מהפסולת תמוחזר ולא תהיה יותר הטמנה כלל.

על פי המשרד להגנת הסביבה, כדי להגיע ליעדים אלה, בהתאם לגידול האוכלוסין והגידול הנלווה בפסולת, עד לשנת 2030 יידרשו 5-6 אתרים, ועד לשנת 2040 יידרשו 9-10 אתרים בפריסה ארצית. במחוז דרום מקודמים בות"ל שני אתרים בשתי תכניות, אשר הוועדה כבר החליטה על פרסומן לפי סעיף 77 לחוק התו"ב.

דיון:

עודד נצר, נציג המשרד להג"ס - הציג את המצב הקיים במדינה בנוגע לפסולת העירונית, את מדיניות המשרד להגנת הסביבה לטיפול בנושא, את התחזיות והיעדים לשנות יעד של 2030 ו-2040 את תהליך הטיפול בפסולת במתקן טיפוס, מגמות בעולם המפותח ודוגמאות למתקנים קיימים בערים בעולם. ציין כי מסמך המדיניות של המשרד אושר במועצה הארצית לתכנון ובניה.

מיכל איתן, חברת גיאו פרוספקט, צוות התכנון - הציגה את המתודולוגיה לבחינת החלופות לאתרים בפריסה ארצית, את הקריטריונים ואת הצרכים, לרבות ההיבטים הסביבתיים, את החלטות ועדת העורכים של תמ"א 16, ואת ממצאי הדוח. ציינה כי מתקיים הליך מקביל של "קול קורא" ליזמים פרטיים. הבהירה כי עד שנת 2040 יש צורך ב-10 מתקנים, בשלב זה המשרד מקדם 4 תכניות, מתוכן אחת במחוז צפון/חיפה. בדיון היום יוצגו 3 מתקנים שייתנו מענה למחוזות מרכז ותל אביב ולחלק הצפון-מערבי של מחוז דרום. הציגה את 6 האתרים שהגיעו לשלב הסופי באזור מטרופולין תל אביב והמרכז ואת ה-3 שנבחרו לקידום כתת"ל, ואת הנימוקים לכך. ציינה את הסוגיות התכנוניות שיידרשו לבחינה בהמשך ההליך בכל אחד מהאתרים.

עפר לרנר, נציג ארגון העוסק בנושאי חברה ורווחה – הביע תמיכה עקרונית במתקנים האלה. עם זאת, ציין כי מתקני השבה בערים בעולם הם בשטח של מספר דונמים ובכל מקרה פחות מ-10 דונם ואילו כאן מדובר על 50 דונם שיכללו על פי הבנתי גם מתקני מיון פסולת שלא ברור אם מיועדים לפסולת עירונית או גם תעשייתית. אם הכוונה היא רק למתקני השבה, לא נדרש שטח כל כך גדול.

דרור בוימל, נציג ארגון הגג של ארגוני הסביבה – הודה על ההצגה. ציין כי מייצג את כל הארגונים הסביבתיים אולם במקרה זה לא כולם בעלי אותה דעה. תומך במתקני השבה ככלל. יש לוודא שלא תישרף פסולת במקום מחזור ויש להבטיח זאת ברגולציה ובמכרזים. מבקש הבהרה לגבי שטח המתקנים.

התייחסות פרטנית לאתרים:

אתר חיריה – מצד אחד הוא המתאים ביותר בשל הקרבה שלו למתקן המיון ולאחר המחזור, אולם מצד שני הוא נוגס מהפארק ולכן מבקש כי בהוראות התכנית ייקבע שייעשה מאמץ לצמצם את השטח שבתוך הפארק, כן מבקש לשחרר את השטחים העודפים מצפון לנחל לטובת הפארק כפיצוי. בבחינת החלופות יש לבחון פרישה מחודשת של השימושים בפארק המחזור שכיום אינו מנוצל באופן מיטבי. יש לבחון שילוב תחנת המטרו בדרום הפארק. שאל האם יהיה חיבור לגז טבעי ומה המרחק ממנו וביקש לוודא שלא יהיה גיבוי בדלק נוזלי.

רמלה נשר – מתנגד לאתר, יציג את עמדתו בנפרד.
שפד"ן דרומי – מברך על פסילתו.

עמית שטאובר, נציג משרד האוצר – ניכר שבתכנית המוצעת הושקעה עבודה רבה, ניצול יעיל של האשפה ליצירת חשמל והימנעות מבזבוז וזיהום קרקע היא בבחינת ההתגשמות המודרנית של מעו יצא מתוק. חשוב לשמור על מרחבי הנגב כך שלא ישמשו רק לטובת תשתיות המשרתות חלקים אחרים במדינה וזהו גם חלק מהפרחת הנגב. שמירה וניצול יעיל של משאבי הקרקע בישראל חשובים והתכנית מקדמת ערך זה. התועלות ברורות לכל.

אורי דביר, אגף תקציבים, רפרנט תשתיות והגנת סביבה – לא הגיוני להמשיך להטמין ולשנע את הפסולת מהצפון לדרום. הטיפול צריך להיות במקום הייצור. המסמך הוא תוצר של עבודה שנמשכה כשנתיים. אחרי האישורים בות"ל, החשב הכללי יהיה מוכן לקדם את המכרזים. מדובר בפרויקטים חשובים ואגף התקציבים תומך בהם.

מיכל אריאל, נציגת שר הבטחון – תומכים מאד במתקנים מסוג זה בגלל הצמצום במפגעי הציפורים לחיל האוויר. ככל ונדרשת הקמת קווי הולכת חשמל למתקנים, מבקשת לבדוק זאת מוקדם ככל המוקדם ולתאם אתם. **אתר מורשה** – יש לבצע תיאום להבטחת אי פגיעה בנתיב המסוקים ובשל קרבה למתקן ביטחוני סמוך. **באשדוד** אכן החלופה הדרומית מתאפשרת, אולם עדיין נדרש המשך תיאום.

שלומית דוטן-גיסין, נציגת פארק אריאל שרון – מבינה את התמיכה של המשרד להגנת הסביבה בקידום המתקנים אולם בהיבט של פארק אריאל שרון ישנם אי דיוקים. לגבי **אתר חיריה**. יש אמנם אזור לטיפול בגזם אולם הוא חלק מהפארק שניתן לאיגוד ערים והשטח אמור היה לחזור לפארק. לא היתה התייחסות לתכנית פשט ההצפה ולא לתחנת המטרו. לא ברור איך סוללות ההגנה משתלבות עם הפארק. מתריעה שוב כי גובה הארובה הוא בעייה קיצונית מבחינת השלכות על הפארק ולא ניתנו לכך תשובות. מבקשים להיות חלק מהכנת ההנחיות לתסקיר ההשפעה על הסביבה וכן לקבל אותו להערות כדי לוודא שתהיה התייחסות נאותה להר.

אילנה טלר, משקיפה מטעם משרד הבריאות – במסמך המקיף של בחינת חלופות המאקרו וגם במצגת הייתה חסרה התייחסות לאוכלוסיה ולהשלכות המתקנים עליה, מבחינת זיהום אוויר, רעש וריח וכן בהיבט משטר הרוחות שעלול לפסול חלופות על הסף. ההתייחסות שהופיע בתחילת המסמכים לרצפטורים ציבוריים כדוגמת מגורים, מוסדות ציבור ובתי חולים, נעלמה בהמשך המסמכים. בהיבט איכות האוויר, כנראה שחלק מהמזהמים שיפלטו מהמתקן לא מקבלים ביטוי בתקנות איכות אוויר נקי, ולכן מבקשת לדעת כיצד המשרד להג"ס יתייחס אליהם. נמסר לנו ע"י המשרד להגנת הסביבה שבכוונתו לאמץ את הדירקטיבה האירופית, אולם הדירקטיבה הזו מתייחסת לטווח ערכים ואינה נותנת לכך מענה.

במסמך בחינת החלופות נסקרו 2 שיטות להפעלת מתקנים "שבכה" ו"מצע מרחף" כולל יתרונות וחסרונות שלהן – איזו מהן רלוונטית למתקנים בארץ מבחינת הרכב הפסולת הייחודי לישראל? נראה שהשיטה המומלצת במסמך היא השיטה שדורשת יותר שטח, עם יותר מזהמים. מבקשת הבהרה לגבי העדפת השיטה בישראל. מה קורה במקרי תקלות? מבקשת התייחסות למודל הפיזור העתידי.

שחר ניצן, חברת החשמל לישראל – כאזרח, מברך על הפרויקטים. לעניין החיבור למערכת הולכת החשמל – המתקנים הם תחנות כח לכל דבר והם צריכים להתחבר למערכת הולכת החשמל במתח עליון - 161 קילו-וולט. ההסדרה שנקבעה על ידי המדינה מחייבת ביצוע סקר תכנון. היזם פנה לחברת החשמל וההליך התחיל. התכניות צריכות בעתיד לכלול את רצועות החשמל בהתאם לממצאי סקר התכנון. יש לפנות לחברת החשמל שתערוך את פרק החשמל בתסקיר. המתקנים אמנם קרובים לקווי חשמל אולם אין עדיין ודאות שהם יכולים לקלוט את החשמל שיוצר בהם.

יעל ישראל, ירוק עכשיו – גם הטמנה וגם שריפה הן שתי דרכים פסולות לטיפול בפסולת. משרפות

אינן אנרגיה ירוקה. אירופה עברה מכלכלה לינארית לכלכלה מעגלית ומסמך של האיחוד האירופי מ-2017 ממליץ על הפחתת שריפה והגדלת מיחזור. אפשר להקטין את נפח הפסולת ב-70-90% על ידי הפרדה במקור, טיפול אנאירובי ועוד. יש בעיה של כדאיות כלכלית בגלל סבסוד של 77% לזים. מדובר במתקנים עצומים ולמדינה אין בכלל נסיון ולכן יש להתחיל במתקנים קטנים. כל מתקן ידרוש תוספת מקור אנרגיה חיצוני. ככל שיש עליה במתקני השבה יש ירידה במיחזור וזו הדרך הכי יקרה להפיק אנרגיה. יתרון של PPP הוא מימון על ידי הסקטור הפרטי אבל זה לא מה שקורה כאן. הפליטות מסוכנות. הדירקטיבות שפורסמו אינן העדכניות של האיחוד האירופי. גם האיחוד האירופי עצמו אינו עומד בתקנים של ארגון הבריאות העולמי. יש לנקוט בעקרון הזהירות המונעת. יש לעמוד באמנות בין לאומיות שישראל חתומה עליהן.

דבוצי שפנר, יעל ארז, רשות שדות התעופה – אתר חיריה – חודר למישורי מגבלות הגובה של נתבי"ג ומדובר בסיכון בטיחותי ולכן מתנגדים לאתר במיקום זה. חסרים נתונים על התמרה והפיזור, נתונים מטאורולוגיים שביקשנו וטרם קיבלנו. הנישוף המתקיים 24/7 מסוכן מבחינת בטיחות טיסה. לא רשות שדות התעופה צריכה להוכיח מדוע אינה מאשרת את האתר, אלא היזם צריך להוכיח שהמתקן אינו מסוכן.

אורנה להמן, נציגת משרד התחבורה – המתקנים הם רעיון מבורך בהיבט של הורדת משאיות מהכבישים. עם זאת, כמייצגת את רשות התעופה האזרחית, בהתייחס ל**אתר חיריה** – קיים חשש לפגיעה בבטיחות הטיסה בשל גובה ופיזור תמרת הפליטה מארובות האתר. יש להציג נתונים ובדיקה מעמיקה יותר כדי שרת"א יבחנו את השפעת התמרה על מכלול תשתיות התעופה ובטיחות הטיסה. נדרש אישור של רת"א להמשך התכנון.

בנוסף, יש לתאם את הנגישות לאתר מכביש 4 עם תת"ל 110 ולהבטיח כניסה מסודרת באמצעות הגשר הקיים סטטוטורית מעל כביש 4. נדרש לתכנן ולסמן בתכנית את המשך הדרך מהגשר ועד לאתר המוצע. כמו כן נדרש תיאום עם תכנית המטר.

הבחינה של מתקני הארובה והשפעותיהם על מכלול תשתיות התעופה נדרשת גם ביחס לאתר **מורשה ואשדוד**.

אתר מורשה – ציינה כי ההסתמכות על מחלף מורשה בעייתית שכן לפי תת"ל 110 מדובר במחלף מערכתי שאמור לעבור שינוי ולא תהיה ממנו נגישות ישירה למתקן. הנגישות תצטרך להיות מציר הנופש.

יובל ארבל, עמותת צלול – הציג מסמך של האיחוד האירופי לגבי מדרג הטיפול בפסולת – השבת אנרגיה נמצאת במקום נמוך ולפניה צריך להשקיע בהפחתת הצריכה, בעידוד שימוש חוזר ובמיחזור. גם בהשבת אנרגיה יש טכנולוגיות עדיפות והן לא נבחנו. כשמסתכלים על התקציב של קרן הנקיון, רובו (70%) מושקע בהקמה של 3 משרפות מתוך 8-9 מתוכננות והמשמעות היא הפיכת הפירמידה. שורפים חומרים שיכולים לשמש כחומרים אורגניים מדשנים לקרקע. יש להעדיף הפרדה במקור וקומפוסטציה, ואז הפקת ביוגז בעיכול אנאירובי יבש. יש להתייחס לכל החומרים שנפלטים לאוויר ולאופן הטיפול בהם ויש לערב בכך את משרד הבריאות. חשוב שהתסקיר וההנחיות לו יתפרסמו לציבור ולרשויות בשלב מוקדם, יש לכלול בו התייחסות לחלופות השונות, יש לבחון את פשטי ההצפה של הנחלים הגובלים באתרים **חיריה ומורשה**. צריך להתנות במכרז למפעיל המשפרה נסיון בינ"ל. אסור שהסטנדרטים הסביבתיים יהיו משניים לפיננסיים. יש לוודא את הרכב וכמות הפסולת. חשוב שהתהליך ייעשה בשקיפות ועם שיתוף ציבור.

עמיעד לפידות, אדם טבע ודין – מברכים על קידום הפרויקטים הללו. יש לשנות את המגמה שהוצגה במצגת של המשרד להגנת הסביבה של עסקים כרגיל. ישראל שונה ממדינות מפותחות אחרות בכמות הפסולת האורגנית שלה. באירופה הפסולת יותר יבשה, בין היתר, בזכות ההפרדה במקור, ולכן דורשת פחות אנרגיה לשריפה ולכן חשוב מאד להגדיל את היקף הטיפול במקור. בשבדיה עברו תהליך של העלאת המודעות בציבור ובעקבות זאת אין שם מספיק פסולת למשרפות והם מייבאים מארצות אחרות. בתכנית האסטרטגית של המשרד להגנת הסביבה משנת 2017 דובר על 23% שריפה ואילו עכשיו מדברים על 45-50% וזה יותר מדי, כי המשמעות היא שלא יהיה מיחזור. קיים חשש שהמתקנים יקרוסו כלכלית אם אכן שיעור המחזור יתאם לזה שמציעה התכנית

מ-2017. הטיפול במשרפות ייקר את עלות הטיפול בפסולת וצריך לקחת את זה בחשבון. לסיכום – בעד הפיכת אנרגיה לפסולת אולם לפי המדרג הנכון: צמצום הצריכה, שימוש חוזר, הפרדה במקור ומיחזור והשבת אנרגיה בסוף. **חיריה** – אין צורך ב-50 דונם כי יש שם כבר מתקני מיון.

טל פודים, נציג לשכת תכנון מחוז דרום – בקונגרס הבענו הסתייגות לגבי האתר **בצפון אשדוד** בשל ריבוי התשתיות במחוז דרום בכלל ובאשדוד בפרט. יחד עם זאת, כיום, לאור עמדת העיר וחשיבה נוספת, לשכת התכנון אינה מתנגדת לפרויקט.

איריס קשמן, יואב להב, לשכת תכנון מחוז ת"א –

אתר חיריה – המתקן הוא בחלקו על אזור פסולת וחלקו בתחום הפארק. יש כיום הרבה תכניות תשתית, אתרי התארגנות, יוזמות בותמ"ל ולמסופי תחבורה בתחום הפארק. חשוב לתכנן את המתקן כך שישתלב בכל התכניות, לרבות המטרו. אסור שהמתקן יטיל מגבלות מחוץ לתחום שלו. יש להטמין את כל קווי החשמל.

אתר מורשה – יש לצמצם את הקו הכחול ולהתמקד במתקן בלבד ב-50 דונם או לחילופין להרחיב את מטרות התת"ל ולתכנן את כל הפולגון על כל השימושים והתשתיות העתידיות שבו. יש לטפל בדרך הגישה כי הלו"ז להקמת דרך הנופש אינו ידוע. יש לטפל בנחל הדרים ובמרחב הסובב אותו בכפוף להוראת תמ"מ 2/5.

מיכל איתן, גיאופרוספקט, צוות התכנון – הציגה את פרישת המתקנים הנדרשת במתקני השבה ומתקני מיון ואת הנימוקים לצורך ב-50 דונם. באתר חיריה אין צורך במתקן מיון, בשניים האחרונים הנושא עדיין נבחן. מתקן מיון מצריך תוספת של 10-15 דונמים לשטח האתר. הבהירה כי הדוגמאות למתקנים קטנים מהעולם הן למתקנים המטפלים בהיקפים קטנים הרבה יותר. הציגה את הקווים הכחולים המוצעים לפרסום לכל אתר על פי סעיף 77 לחוק ואת התנאים המבוקשים לפי סעיף 78 לחוק התו"ב באתרי מורשה ואשדוד. הקו הכחול של מורשה בשלב זה הוא רחב, בהיקף של 240 דונם, על מנת לאפשר תכנון מיטבי של מתקן ההשבה ביחס לצרכים הנוספים. באתר אשדוד הקו הכחול הנוכחי הוא בהיקף של 99 דונם כדי לאפשר תיאום עם מערכות תשתית במרחב וגמישות תכנונית.

גיל לבנה, עמוס רבין, יפתח ענבר, איגוד ערים דן – **אתר חיריה** - מתואמים עם המתכננים לכל אורך הדרך בנושא חיבור תשתיות והיבטי תנועה. היתרון של אתר חיריה הוא במיון שכבר מתקיים באתר והחסכון הכלכלי והסביבתי בשינוע. בהנחה שהפרויקט יוקם תוך 5-10 שנים, מבקשים לאפשר בתכנית אופציה להרחבת המתקן כדי שיענה על הצרכים העתידיים. לאיגוד ערים נדרש שטח חליפי עבור תחנת הגזם הנוכחית שנכללת עתה בשטח התכנית של המתקן. מתקני השבה הם הפתרון המועדף והישים למניעת הטמנה. המיון בחיריה נעשה טוב יותר מאשר בכל מקום אחר בארץ. מדובר בפתרון קלאסי וניתן לשלב זאת עם הפעילות של הפארק.

עירית טלמור, מהנדסת העיר רמת השרון – **אתר מורשה** - מדובר בחצר הבית שלנו. התכנית לא מתאימה לשטח ואינה נחוצה. ל-1200-1800 טון ביום אין צורך ביותר מאתר אחד. גם לפי הקריטריונים בטבלה של המתכננים אין להתקרב לריכוזי מגורים. יש להתייחס לקרבה לירקון ורשות ניקוז ירקון הוציאה מסמך בנוגע לזיהומים ומטרדים שייגרמו לנחל. לעיר רמת השרון ולמטרופולין יש עתודות בניה גדולות שיש להן השלכות על הרביע הדרום-מזרחי של מחלף מורשה, ולא נכון לבזבז 50 דונם מהשטח עבור מתקן ההשבה במקום לצרכים בוערים יותר. הציגה את מפת הצרכים של רמת השרון על רקע תכנית הצל שאומצה על ידי הוועדה המחוזית ת"א: הרחבת בית העלמין, הרחבת מטי"ש רמת השרון, מתקן גז מחוץ לבית העלמין ולרצועה הירוקה, מתקן טיפול במים, מתקן טיפול בפסולת בנין, שטח לצורכי ציבור עתידי. מדובר בצומת הכי פקוק במדינה ונושא הנגישות אינו פתור. האזור מוגדר כפארק מטרופוליני בתמ"מ 6.

דרור נחמיאס, ישעיהו בראור, יועצים סביבתיים לעיריית רמת השרון – מסמך בחינת החלופות לא עסק כמעט בנושאי סביבה ולא היתה כמעט התייחסות לנושא איכות אוויר. במורשה יש מגבלת

גובה על הארובה בגלל משרד הבטחון ולכן ייתכן שתהיה בעיה בטיפול בפליטות. מתקן מיון/מיחזור הוא אירוע סביבתי תכנוני וצריך להיבחן לעומק. מדובר במתקן מורכב שראוי לערוך לו תסקיר בשני שלבים גם אם זה לא בהתאם לנוהל של הות"ל. יש לערוך סקר סיכונים בריאותי כחלק מהתסקיר בנוסף לחיזוי איכות אוויר בגלל המאפיינים הלא שגרתיים של המתקן הזה. נעביר דוגמאות ומתודולוגיות מהעולם לשם כך.

יש לייצר קו בסיס למצב איכות האוויר הנוכחי. אסור לאפשר הרעה של המצב בעקבות המתקן. מבקשים לדעת באיזו מידה ניתן יהיה להגיע לערכי יעד ולא רק ערכי סביבה. בנחל הירקון הושקעו מאות מליוני ש"ח במתקני טיהור כדי להכשירו להיות אתר טבע; כל המומחים תמימי דעים שבעתיד עוצמת השטפונות תעלה, פשט ההצפה של הירקון יתרחב ונחל הדרים יוצף לעתים קרובות יותר ולכן חייבים לשריין לכך מספיק שטחים.

טל שוחט, מייצגת את עיריית רמת השרון – הפסולת המיועדת לטיפול במתקנים תרמיים היא פסולת שאינה בת מיחזור. על מנת שמתקנים אלו יהיו יעילים, נדרש לנקוט צעדים רגולטוריים משלימים לרבות תיקוני חקיקה, איסור הטמנת פסולות מסויימות, העלאת היטל ההטמנה וקידום הפרדה במקור, מיון ומיחזור. לא הוצג כיצד מתכוונים ליישם את הצעדים המשלימים הנדרשים המפורטים במסמך המדיניות של המשרד להגנת הסביבה על מנת לאפשר פעילות מתקן טיפול תרמי. ללא צעדים משלימים אלו אין הצדקה בהקמת מתקן תרמי שאף עלול לפגוע ביישום מדיניות הטיפול בפסולת. בנוסף, ישנו פער לא מוסבר בנתונים שהוצגו כיום- במסמך המדיניות מפורט כי נדרשים 5 מתקנים תרמיים בכל הארץ וכיום מוצג כי נדרשים 8-10 מתקנים. לא ברור מדוע נדרשים כל כך הרבה מתקנים שכן כיום כמות הפסולת היומית במחוז מרכז-תל אביב היא כ-5500 טון. על פי המדיניות 23% מיועדים לשריפה כך שמדובר על 1200 טון ליום בהם ניתן לטפל במתקן אחד.

דנה פולק-אורן, תושבת רמת השרון – התכנית נמצאת 500 מ' מהחלון שלי. בחנתי מתקני מיון בעולם ואין שום תכנית כזו במרחק של 500 מ' מחלונות של אנשים. יש כיום זיהום מסיבי מכבישים 4 ו-5. כיום מוקם בית ספר בקרבת מקום. עדיין לא ברור של מי האינטרס. מייצגת הרבה אנשים ולא נאפשר הוצאת התכנית לפועל.

אבי גרובר, ראש עיריית רמת השרון – התהליך כאן הוא חרפה. לפני כמה חודשים נקראתי לדיון עם נציגי הגנת הסביבה לצורך התייעצות והובטחו בו תשובות. הסתבר שהדיון רק נועד כדי לסמן "וויי" על שיתוף. גם בקונגרס בות"ל לא באמת הקשיבו לדוברים. אין כאן חלופות אלא קביעת עובדות. למשרד הבריאות אין מושג לגבי הנתונים של המתקנים. מתחת לציר הנופש אמורה לעבור מנהרת תשתיות אולם אף אחד לא מוכן לממן אותה ולכן לא ברור אם ומתי יקום הכביש. כיום מקודמות ברמת השרון הרבה תכניות למגורים: 1500 יח"ד בתמ"א 38, 2000 יח"ד בפינוי בינוי, 3000 יח"ד בנווה גן צפון בשלבי היתר, 9000 יח"ד בפי גלילות בותמ"ל – שה"כ כ-15 אלף יח"ד. הרביע הזה הוא היחיד שיוכל לתת מענה לתשתיות הנדרשות לכל יחידות הדיור האלה. צריכים יותר שטח למט"ש ולמתקן לטיפול במים וכן שטח גדול יותר לאתר טיפול בפסולת בניין, כדי להתמודד עם תופעת המזבלות הלא חוקיות, שלפי גודלן מעידות כי השטח שמוקצה לכך בתכנית לא מספיק. חייבים להרחיב את בית העלמין של מורשה ואסור למנוע זאת על ידי תחנת הגז, מה גם שמיקום תחנת גז בסמוך לבית קברות הוא מעשה חסר רגישות. לפני קבלת החלטה חייבים לקבל עוד נתונים בנושא הבריאותי.

אלי אסקוזהדו, נציג השלטון המקומי – עצם הקמת המתקנים הוא דבר מבורך כי היום אין פתרונות קצה ובגלל הזה הרשויות לא מטפלות במיון במקור. נדרש פתרון מערכת, להוריד היטלי הטמנה למי שעושה הפרדה, גם בדודאים ובאפעה יש מגבלה ולכן העיקרון של שריפה הוא בסדר. טוב שמקדמים כמה אתרים במקביל אבל יש לקבוע סדרי עדיפויות להקמה, אחרי פיילוט.

אפרת קניגסברג, רשות המים – שלושת האתרים המומלצים תואמו אתנו, אולם שלושת האתרים שמומלצים לעיגון מתארי לא תואמו. אתר חצב נמצא באזור רגישות הידרולוגית גבוהה מאד שאסור למקם בה מתקן כזה שהוא בעל פוטנציאל לזיהום מי תהום.

לגבי האתרים הנדונים היום, הנמצאים באזור רגישות הידרולוגית בינונית, יש להכין מסמך הגנה על מי תהום.

אתר מורשה – נעשה איתנו תיאום עקרוני אולם בנוגע להחלטה לגבי תנאים להיתרים לפי סעיף 78 לחוק, מבקשת לאפשר להגיע לנוסח מוסכם לגבי הפרטים בימים הקרובים על מנת להבטיח את הממשק עם מתקן הטיפול במים המזוהמים שאותו יש להחריג.

אשדוד – יש קונפליקט עם תשתיות מים, לא רק ברצועה מדרום, גם ברצועה בתמ"א 1 שנכנסת לתוך האתר ולכן יש לתאם זאת. כמו כן, יש לתאם העתקת קווי מקורות קיימים בתוך הפוליון.

שמעון כצנלסון, סגן ומ"מ ראש עיריית אשדוד – מודה לעודד נצר על התיאום המלא. העירייה העדיפה מגרש אחר אבל לצערנו נמצא שהוא לא מתאים בגלל מגבלות של מערכת הבטחון ולכן מקבלים את האתר המוצע. מבקש שהמגבלות לא יוטלו על כל ה-300 דונם אלא רק על כ-60 דונם. מבקש שהמתקן יוקם באחת הפינות של הפוליון ולא באמצעו כדי לא לפגוע באפשרות לתכנון עתידי. תומך בעמדת ראש עיריית רמת השרון שאסור לכפות הקמת מתקן כזה על רשות מקומית.

חגית ברנר-בידרמן, נציגת משרד החקלאות – **אתר מורשה** - במסמך החלופות ובכל הדברים שנשמעו עד עכשיו לא היתה שום התייחסות ל-1000 דונם חקלאות, הכוללים מטעי הדורים ואבוקדו. השבועות האחרונים לימדו אותנו מה החשיבות האסטרטגית של חקלאות. המתקן יחסל את המטעים. הפגיעה בחקלאות צריכה להיות אחד הקריטריונים של מורכבות תכנונית. הנוק לחקלאות הוא גדול והדבר ישפיע על כולם לא רק על רמת השרון.

אביעם גפני, יו"ר ועדה חקלאית רמת השרון – **אתר מורשה** - המתקן לא צריך לקום כאן, החקלאים מעבדים כ-1000 דונם ובכל התכניות עד היום השטח נשמר כחקלאי. אחרי מגיפת הקורונה ברור כמה חשובה אספקת המזון. מקדמים היום בניית מגורים ברמת השרון ויש חשיבות להבטיח לאוכלוסייה אספקת מזון.

אבי מושל, יועץ איכות אוויר, ות"ל – השיב לשאלות. בדיקה בנושא איכות האוויר נעשית בשני היבטים: היבט טכנולוגי – פירוט של הטכנולוגיה של השריפה, המיון, הזרמת אוויר, טיפול בגזי השריפה בסוף התהליך. ההיבט השני, המשלים – משמעות הפליטה מהמתקנים על השימושים הרגישים בסביבה. הדבר נעשה באמצעות מודלים שפיתחה הרשות האמריקאית לאיכות הסביבה שמדמה את השפעת התמרה על פי הנתונים המטאורולוגיים. כשיש בניינים רבי קומות מתייחסים לכל הקומות. הבדיקה היא קודם כל מול ערכי סביבה, במזהמים אקזוטיים שאיפה להגיע גם לערכי יעד.

מתן אוריין, יועץ תעופתי מטעם צוות התכנון – התייחס לדברי רת"א ורש"ת. השמירה על בטיחות טיסה היא מעל לכל. מבינים היטב את צרכי נתב"ג. הבדיקה שנעשתה עד היום היא רק ניתוח ראשוני, השפעת הארובה והשפעת הפלומה נבחנו לחוד. הארובה עצמה אינה חודרת למישורי הגבלות הבניה של נתב"ג, הפלומה כן. מבהיר שביצוע נישוף לא רלוונטי למתקן הזה. נסקרו הפעילויות האוויריות בנתב"ג ובסביבה בעונות שונות והבדיקה מלמדת שקיימת היתכנות להקמת מתקן ההשבה באתר הדרומי של חיריה. נדרשת עדיין העמקה אבל האתר לא נפסל על הסף. בנמל תעופה היתירו ליד לונדון יש מתקן דומה במרחק של 1.5 ק"מ מקצה המסלול, לעומת 4 ק"מ כאן, וכמוהו יש דוגמאות נוספות.

דיון פנימי:

נחום פלד, נציג ציבור – השאלה היא האם ניתן לשלב בין מינימום הפרעה לאוכלוסייה ולישובים, מינימום נזק לשטחי טבע, כדאיות כלכלית למשק ועומסים נוספים על מערכת הדרכים. אחרי שמיעת הדוברים אינו משוכנע בכך ואינו משוכנע שמדובר בפתרון הנכון. חשובה השקיפות. אין העדפה לאתר מסוים אולם נראה כי רק עיריית אשדוד תומכת בכך. אינו מתנגד לתכנית אבל מסתייג.

דרור בוימל, נציג ארגון הגג של הארגונים הסביבתיים - בעקבות הדיון מבקש שהתסקיר לאתר

חיריה יועבר לעיון טרם קבלת החלטה. יש להבין את ההשפעה של המתקן על המבקרים בפארק, במיוחד בהיבטי זיהום אוויר ורעש והדבר צריך להיבדק בתסקיר. מוטד מהכרזות ותמ"ליות בשטחי הפארק שצוינו על ידי נציגי המחוז. אסור בשום אופן לאפשר גריעה מהפארק עבור שימושים אחרים מלבד מתקן ההשבה. לגבי נתונים על היקף הפסולת – מבקש לעשות סדר. **מורשה** – יש להתייחס לפשט ההצפה בשל נחל הדרים.

עפר לרנר, נציג ארגון העוסק בנושאי חברה ורווחה – מתוך תמיכה בשילוב מתקנים לטיפול בפסולת, חזר על דבריו שנשמעו בדיון הפומבי בעניין גודל המגרש המבוקש בהשוואה לדוגמאות שהוצגו מהעולם. מציע להיות ברורים לגבי מה תכנית זו תקדם - אם הכוונה להכיל מתקנים מעבר למתקני ההשבה, תהליך בחירת והערכת החלופות הינו חסר ויש לבצעו מהתחלה.

אמיר פולברמכר, נציג משרד האנרגיה – המשרד תומך בתכניות. מבקש שחיבור המתקנים לרשת החשמל, בעיקר במורשה ובאשדוד ייכלל בקו הכחול של התכנית, במיוחד לנוכח הקרבה למתקני תשתית וקווי תשתית של משרד האנרגיה כמו מתקני וקווי מים דלק וגז, ויש לשמור על מרחקי הבטיחות הנובעים מהם. יש לתאם את התכניות עם חברות התשתית של משרד האנרגיה על מנת לאפשר את הקמת המתקנים המבוקשים ולצורך מניעת פגיעה אפשרית במתקני התשתית של משרד האנרגיה, בדגש על המתקנים באשדוד ומורשה, וכדי להבטיח תפעול שוטף של מתקנים אלה. באתר **מורשה** יש להחריג את המתקן לטיפול במים מתנאים לפי סעיף 78, באשדוד יש לתאם את הקו הכחול כדי להבטיח העתקת קווי מים של מקורות.

אילנה טלר, משקיפה מטעם משרד הבריאות – יש לחייב בהמשך סקר סיכונים בריאותי. במסמך בחינת החלופות בעמ' 29 צוין כי כבר היום יש בעיות באיכות אוויר באשדוד.

זאב בילסקי, יו"ר הוועדה לתשתיות לאומיות – הוועדה רואה חשיבות בקידום מתקני השבת אנרגיה מפסולת, זאת לצד המשך חיזוק תהליכי המחזור, כחלק ממערך שלם של טיפול בפסולת וחסכון במשאבי קרקע. הוועדה גם רואה בחיוב קידום מתקנים במרכז הארץ, אשר ייתנו פתרון לטיפול בפסולת שאינה בת מחזור בסמיכות למקום היווצרותה, במקום לשנעה ברחבי המדינה.

לאחר מכן קיבלה הוועדה החלטה פרטנית לגבי כל אחד מהאתרים כמפורט להלן.

#	נושא על סדר היום
2	תת"ל 106 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77 בחוק

הצעת החלטה של יו"ר הוועדה:

הוועדה השתכנעה כי מדובר במיקום מיטבי להקמת מתקן להשבת אנרגיה מפסולת, במרחב המשמש למיון וטיפול בפסולת של המטורפולין, ובשטח שחלקו מיועד בתכנית מאושרת להקמת מתקני טיפול בפסולת. הוועדה סבורה כי מבין שתי החלופות בתחומי הפארק עדיפה החלופה הדרומית בשל מגבלות התעופה של החלופה הצפונית יותר. הוועדה קוראת למשרד להגנת הסביבה לבחון בשלב התכנון המפורט תכנון אדריכלי ייחודי, שיאפשר שילוב המתקן כאטרקציה בפארק ולבחון פריסת המתקנים והעמדתם באופן שיצמצם את השימוש בשטחים שבתחומי הפארק לצורכי התכנית.

תסקיר ההשפעה על הסביבה יבחן, בין היתר, את משמעותיות המתקן על ציבור הנופשים בפארק. בהקשר זה, הוועדה מבקשת מהמשרד להגנת הסביבה לבחון אפשרות ליעול פריסת המתקנים בפארק המחזור הסמוך.

הוועדה מחליטה לפרסם את דבר הכנת התכנית על פי סעיף 77 לחוק התו"ב בהתאם לקו הכחול שהוצג לה.

עד למועד הגשת התכנית, יושלמו התיאומים עם רשות שדות התעופה, תוך בחינה מקצועית ומעמיקה של השפעת הארובה והתמרה על פעילויות התעופה וכן התיאומים עם חברת החשמל לחיבור המתקן למערכת ההולכה והקו הכחול יתוקן כך שיכלול גם חיבור זה. כן יתקיים תיאום עם מתכנני כביש 4 בנושא נגישות לאתר.

הצעה נגדית של נציג הארגונים שעניינים חברה ורווחה:

למרות שהתכנית עניינה מתקנים להשבת פסולת נראה כי מתוכננים בהם מתקנים נוספים ועל כן הקו הכחול המוצע עולה בהרבה על הנדרש. לאור כך, הוועדה קוראת לצוות התכנון להגדיר במדויק את תכולת התכנית ובהתאם לכך לבצע איתור ובחינת חלופות.

בעד הצעת היו"ר – 13

בעד ההצעה הנגדית – 1

נציג הציבור הסתייג מהצעת היו"ר כפי שפירט בדיון.

3	תת"ל 113 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – מורשה	דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77-78 בחוק
---	--	---

החלטה:

הצעת יו"ר הוועדה:

הוועדה השתכנעה כי מדובר במיקום אפשרי להקמת מתקן להשבת אנרגיה מפסולת, בצמידות דופן לתשתיות אחרות ובשטח שנמצא בין כביש 5, כביש 4 וציר הנופש. הוועדה מחליטה לפרסם את דבר הכנת התכנית על פי סעיף 77 לחוק התו"ב בהתאם לקו הכחול שהוצג לה.

עד למועד הגשת התכנית, יושלמו התיאומים הנדרשים עם יתר היוזמות המקודמות ברביע זה, וכן תיאום לעניין בטיחות טיסה עם רשות התעופה האזרחית, רשות שדות התעופה ומשרד הביטחון ויובטח פתרון נגישות לכולם וכן יושלמו התיאומים עם חח"י בנוגע לחיבור המתקן למערכת ההולכה. הקו הכחול של התכנית יורחב כך שיכלול גם חיבור זה.

כן מחליטה הוועדה על פרסום תנאים לפי סעיף 78 לחוק התו"ב, כדלהלן:

בתחום הקו הכחול שפורסם, בשטח שממזרח לנחל הדרים, לא יינתנו היתרי בנייה, היתרים לשימוש חורג או הרשאות ולא יבוצעו עבודות לפי 261(ד) אלא באישור מתכנתת הוועדה לתשתיות לאומיות ולאחר התייעצות עם המשרד להגנת הסביבה.

זאת, למעט היתרי בנייה או הרשאות עבור המתקן לטיפול במים שמקורם בתע"ש רמת השרון ולכל התשתיות הנדרשות להקמתו ולהפעלתו.

תוקף התנאים יהיה שנתיים ממועד הפרסום או עד להעברת התכנית למתקן ההשבה להערות הוועדות המחוזיות ולהשגות הציבור, או לדחיית התכנית, לפי המועד המוקדם יותר.

הצעה נגדית של נציג הארגונים שעניינים חברה ורווחה:

למרות שהתכנית עניינה מתקנים להשבת פסולת נראה כי מתוכננים בהם מתקנים נוספים ועל כן הקו הכחול המוצע עולה בהרבה על הנדרש. לאור כך, הוועדה קוראת לצוות התכנון להגדיר במדויק את תכולת התכנית ובהתאם לכך לבצע איתור ובחינת חלופות.

בעד הצעת היו"ר – 13

בעד ההצעה הנגדית – 1

נציג הציבור הסתייג מהצעת היו"ר כפי שפירט בדיון.

4	תת"ל 114 – מתקן השבת אנרגיה מפסולת – אשדוד	דיון בפרסום דבר הכנת תכנית עפ"י סעיפים 77-78 בחוק
---	--	---

הצעת החלטה של יו"ר הוועדה:

הוועדה השתכנעה כי מדובר במיקום מיטבי להקמת מתקן להשבת אנרגיה מפסולת, בשטח

המיועד לתעשייה ובצמוד לתשתיות אחרות.
הוועדה מחליטה לפרסם את דבר הכנת התכנית על פי סעיף 77 לחוק התו"ב בהתאם לקו הכחול שהוצג לה.
עד למועד הגשת התכנית, יושלמו התיאומים עם חח"י בנוגע לחיבור המתקן למערכת ההולכה והקו הכחול יתוקן כך שיכלול גם חיבור זה וכן ייערך תיאום עם מערכת הבטחון ורת"א לעניין בטיחות טיסה.

כן מחליטה הוועדה על פרסום תנאים לפי סעיף 78 לחוק התו"ב, כדלהלן:
בתחום הקו הכחול שפורסם לא ינתנו היתרי בנייה, היתרים לשימוש חורג והרשאות ולא יבוצעו עבודות מכח סעיף 261 (ד) לחוק אלא באישור מתכנת הוועדה לתשתיות לאומיות ולאחר התייעצות עם המשרד להגנת הסביבה.
תוקף התנאים יהיה שנתיים ממועד הפרסום או עד להעברת התכנית למתקן ההשבה להערות הוועדות המחוזיות ולהשגות הציבור, או לדחיית התכנית, לפי המועד המוקדם יותר.

הצעה נגדית של נציג הארגונים שעניינים חברה ורווחה:
למרות שהתכנית עניינה מתקנים להשבת פסולת נראה כי מתוכננים בהם מתקנים נוספים ועל כן הקו הכחול המוצע עולה בהרבה על הנדרש. לאור כך, הוועדה קוראת לצוות התכנון להגדיר במדויק את תכולת התכנית ובהתאם לכך לבצע איתור ובחינת חלופות.

בעד הצעת היו"ר – 13

בעד הצעה הנגדית – 1

זאב בילסקי
יו"ר הוועדה לתשתיות לאומיות

ודובין וזקי
מ"מ מזכירת הוועדה לתשתיות לאומיות

תאריך חתימה: 14.05.20